

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
13 päivänä huhtikuuta 2000 *

Asiassa C-176/96,

jonka Tribunal de première instance de Bruxelles (Belgia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Jyri Lehtonen ja

Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL

vastaan

Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB),

Ligue belge — Belgische Liga ASBL:n osallistuessa asian käsittelyyn,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 6 ja 48 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 ja EY 39 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit G. Hirsch ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Jyri Lehtonen ja Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL, edustajinaan asianajajat L. Misson ja B. Borbouse, Liège,

- Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB), edustajinaan asianajajat J.-P. Lacomble ja G. Tuts, Liège,

- Ligue belge — Belgische Liga ASBL, edustajanaan asianajaja F. Tilkin, Liège,

- Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat E. Röder ja saman ministeriön Regierungsrätin S. Maass,

- Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen apulaisneuvonantaja V. Kontolaimos ja ulkoasiainministeriön eurooppaoikeutta koskevia asioita hoitavan yksikön oikeudellisen erityisosaston oikeudellinen apulaisneuvonantaja P. Mylonopoulos,

- Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston osastopäällikkö M. Perrin de Brinchambaut ja saman ministeriön oikeudellisen osaston lähetystöneuvos A. de Bourgoing,

- Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riitaasioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies D. Del Gaizo,

- Itävallan hallitus, asiamiehenään liittokanslerinviraston virkamies M. Potacs,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet M. Wolfcarius ja F. E. González-Díaz,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Jyri Lehtosen ja Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL:n, edustajinaan asianajajat L. Misson ja B. Borbouse, Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB):n, edustajinaan J.-P. Lacomble ja asianajaja F. Herbert, Bryssel, Tanskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö J. Molde, Kreikan hallituksen, asiamiehenään valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies M. Apessos, Espanjan hallituksen, asiamiehenään valtionasiamies N. Díaz Abad, Ranskan hallituksen, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston ulkoasiainneuvos C. Chavance ja saman osaston väliaikainen virkamies C. Bergeot, Italian hallituksen, asiamiehenään D. Del Gaizo, ja komission, asiamiehinään M. Wolfcarius ja oikeudellisen yksikön virkamies E. Gippini-Fournier, 29.4.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Tribunal de première instance de Bruxelles on esittänyt 23.4.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.5.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY:n perustamissopimuksen 6 ja 48 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 ja EY 39 artikla) sekä EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) tulkinnasta.
- 2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa kantajina ovat Jyri Lehtonen ja Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL (jäljempänä Castors Braine) sekä vastaajana Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (jäljempänä FRBSB) ja vastaajaa tukevana väliintulijana Ligue belge — Belgische Liga ASBL (jäljempänä BLB) ja joka koskee Castors Brainen oikeutta peluuttaa Lehtosta Belgian kansallisen koripallosarjan ensimmäisen divisioonan otteluissa.

Koripalloilun organisaatiota ja siirtomääräaikoja koskevat säännöt

- 3 Koripalloilun organisoinnista vastaa maailmanlaajuisesti kansainvälinen koripalloliitto (jäljempänä FIBA). Belgian liitto on nimeltään FRBSB, ja sen toiminta kattaa sekä amatööri- että ammattilaiskoripalloilun. BLB, johon 1.1.1996 yhdistyi 11 niistä 12 koripalloseurasta, joista muodostettiin Belgian ensimmäisen divisioonan kansallinen sarja, pyrkii edistämään koripalloilua korkeimmalla

tasolla ja edustamaan Belgian korkean tason koripalloilua kansallisesti, muun muassa FRBSB:ssä.

- 4 Miesten koripalloilun ensimmäisen divisioonan kansallinen sarja on Belgiassa kaksivaiheinen: ensimmäiseen vaiheeseen osallistuvat kaikki seurat ja toiseen ainoastaan ne seurat, jotka ovat sijoittuneet sarjataulukossa parhaiten (ottelut, joissa ratkaistaan kansallinen mestaruus; jäljempänä play off -ottelut), ja seurat, jotka ovat jääneet sarjataulukossa viimeisille sijoille (ottelut, joissa ratkaistaan, mitkä seurat saavat edelleen osallistua ensimmäisen divisioonan otteluihin; jäljempänä putoamisottelut).
- 5 FIBAn säännöissä määrätään pelaajien kansainvälisistä siirroista, ja niitä sovelletaan kokonaisuudessaan kaikkiin kansallisiin liittoihin (1 §:n b kohta). Kansallisten liittojen on sovellettava kansallisten siirtojen osalta näitä kansainvälisiä sääntöjä ja laadittava omat pelaajasiirtoja koskevat sääntönsä FIBAn sääntöjä mukaillen (1 §:n c kohta). Näissä säännöissä ulkomainen pelaaja määritellään pelaajaksi, joka ei ole sen valtion kansalainen, johon hänelle lisenssin antanut kansallinen liitto kuuluu (2 §:n a kohta). Lisenssi on kansallisen liiton pelaajalle antama lupa, joka on välttämätön, jotta tämä voisi pelata koripalloa kyseisen liiton jäsen seurassa.
- 6 Sääntöjen 3 §:n c kohdassa määrätään yleisesti, että seurat eivät voi kansallisessa sarjassa ottaa kyseisen alueen, sellaiseksi kuin FIBA on sen määritellyt, osalta vahvistetun takarajan jälkeen joukkueeseensa pelaajia, jotka ovat jo pelanneet samalla kaudella saman alueen toisessa maassa. Euroopan alueen osalta ulkomaisten pelaajien rekisteröinnin takarajaksi on vahvistettu 28.2. Muilta alueilta tulevien pelaajien siirrot ovat mahdollisia vielä tämän päivämäärän jälkeenkin.
- 7 Sääntöjen 4 §:n a kohdan mukaan kansallisen liiton on saatava edustusvapautustodistus pelaajalle aikaisemmin lisenssin myöntäneeltä toisen maan liitolta ennen kuin se voi myöntää hänelle lisenssin.

- 8 FRBSB:n sääntöjen mukaan on erotettava toisistaan pelaajan kuuluminen liittoon (affiliation), pelaajan kuuluminen tiettyyn seuraan (affectation) ja edustusoiikeus (qualification), joka on välttämättömänä edellytyksenä pelaajan osallistumiselle virallisiin otteluihin. Siirto määritellään toimenpiteeksi, jolla liittoon kuuluva pelaaja siirtyy toiseen seuraan.
- 9 Sääntöjen 140 § ja sitä seuraavat pykälät koskevat FRBSB:hen kuuluvien pelaajien siirtoja belgialaisten seurojen välillä, ja sääntöjen mukaan siirtoja voidaan tehdä joka vuosi tiettynä ajanjaksona, joka edeltää sitä sarjakautta, johon kyseinen seura osallistuu (tämä ajanjakso oli 15.4.—15.5. vuonna 1995 ja 1.—31.5. vuonna 1996). Pelaaja ei voi kuulua useampaan kuin yhteen belgialaisseuraan saman kauden aikana.
- 10 Sääntöjen 244 §:ssä, siinä muodossa kuin sitä oli sovellettava pääasian toiseikkojen tapahtuma-aikana, määrätettiin seuraavaa:

”Seuraan kuulumattomia tai karanteenissa olevia pelaajia ei saa käyttää. Kielto koskee myös ystävyysotteluita ja turnauksia.

— —

Kiellon rikkomisesta määrätään sakkoa — —

Ulkomaisella pelaajalla tai ulkomaisilla pelaajilla taikka ammattilaispelaajalla tai -pelaajilla (24.2.1978 annettu laki), joka liittyy tai jotka liittyvät liittoon meneillään olevan kauden 31.3. jälkeen, ei ole edustus oikeutta sarja-, cup- ja play off -otteluissa enää meneillään olevalla kaudella.”

- 11 Sääntöjen 245 §:n 4 momentissa määrättiin seuraavaa:

”Ulkomaiset pelaajat, mukaan lukien EU-pelaajat, saavat edustus oikeuden ainoastaan, mikäli he täyttävät liiton jäsenyyttä (affiliation), seurajäsenyyttä (affectation) ja edustus oikeutta (qualification) koskevat edellytykset. Tämän lisäksi heidän on täytettävä FIBAn säännöt lisenssin saamiseksi — — .”

Pääasia

- 12 Jyri Lehtonen on suomalainen koripalloilija. Kaudella 1995/1996 hän pelasi Suomen kansalliseen sarjaan osallistuneessa joukkueessa, ja FRBSB:n jäsenseura Castors Braine värväsi hänet kauden päätteeksi osallistumaan Belgian sarjan 1995/1996 viimeiseen vaiheeseen. Osapuolet tekivät tästä 3.4.1996 työsopimuksen, jonka nojalla Lehtosen piti saada kiinteätä nettopalkkaa 50 000 BEF kuukaudessa ja lisäksi 15 000 BEF jokaisesta seuran voitosta. Tämä sitoumus rekisteröitiin 30.3.1996 FRBSB:ssä, kun aikaisempi seura oli antanut edustusvapautustodistuksen 29.3.1996. FRBSB ilmoitti Castors Brainelle 5.4.1996, että

jos FIBA ei antaisi lisenssiä, seuralle saatettaisiin määrätä seuraamuksia, ja että mikäli seura käyttäisi Lehtosta, se tekisi sen omalla vastuullaan.

- 13 Tästä varoituksesta huolimatta Castors Braine peluutti Lehtosta 6.4.1996 Belgacom Quaregnon -seuraa vastaan käydyssä ottelussa. Castors Braine voitti ottelun. FRBSB:n kilpailujaosto tuomitsi 11.4.1996 Belgacom Quaregnon -seuran tekemän valituksen perusteella Castors Brainen hävinneeksi tuloksella 0—20 ottelun, johon Lehtonen oli osallistunut niiden FIBAn sääntöjen vastaisesti, jotka koskevat pelaajasiirtoja Euroopan alueen sisällä. Seuraavassa ottelussa, joka pelattiin Pepinster-seuraa vastaan, Castors Braine oli kirjannut Lehtosen kokoonpanoluetteloon, mutta hän ei loppujen lopuksi pelannut. Seura tuomittiin jälleen hävinneeksi kyseisen ottelun. Koska oli mahdollista, että Castors Braine tuomittaisiin jälleen hävinneeksi joka kerta, kun se kirjaisi Lehtosen kokoonpanoluetteloon, ja että se saattaisi jopa joutua alempaan divisioonaan kolmannen tappion jälkeen, Castors Braine luopui Lehtosen palveluksista play off -otteluiden osalta.
- 14 Lehtonen ja Castors Braine saattoivat 16.4.1996 vireille välitoimimenettelyn FRBSB:tä vastaan Tribunal de première instance de Bruxellesissa. Ne vaativat lähinnä, että FRBSB määrättäisiin peruuttamaan Castors Brainelle 6.4.1996 Belgacom Quaregnonia vastaan käydystä ottelusta seuraamuksena määrätty häviö, että FRBSB:tä kiellettäisiin määräämästä seuralle minkäänlaisia seuraamuksia, jotka estäisivät sitä peluuttamasta Lehtosta Belgian sarjassa kaudella 1995/1996, ja että FRBSB:lle asetettaisiin 100 000 BEF:n suuruinen uhkasakko kutakin määräyksen täytäntöönpanon viivytyksessä kulunutta päivää kohti.
- 15 Pääasian osapuolet tekivät 17.4.1996 sopimuksen ennakkoratkaisupyynnön esittämistä yhteisöjen tuomioistuimelle koskevan yhteisen hakemuksen jättämisestä ja riidanalaisen tilanteen jäädättämisestä siihen saakka, kun yhteisöjen

tuomioistuimien antaisi ratkaisun. Näin ollen otteluhäviöseuraamukset pidettäisiin voimassa, asian ratkaisua lykättäisiin Castors Braineille määrättyjen sakkojen osalta ja Castors Braine luopuisi peluuttamasta Lehtosta play off -otteluissa; muilta osin asianosaisten oikeuksista annettaisiin ratkaisu myöhemmin.

- 16 BLB esitti 19.4.1996 pidetyssä istunnossa omasta aloitteestaan väliintulohakemuksen tukeakseen FRBSB:tä, ja osapuolet esittivät yhteiset vaatimukset.

Ennakkoratkaisukysymys

- 17 Tribunal de première instance de Bruxelles totesi välitoimimenettelyssä 23.4.1996 antamassaan määräyksessä aluksi, ettei mikään estänyt sitä esittämästä ennakkoratkaisukysymystä yhteisöjen tuomioistuimelle. Tämän jälkeen se totesi, että menettelyn vireillepanohetkellä kiireellisyysvaatimus oli kiistatta täyttynyt, koska Castors Braine halusi käyttää Lehtosta seuraavissa sarjaotteluissa. Tämän jälkeen se totesi asianosaisten tehneen sopimuksen, jonka mukaan Castors Braine luopuisi peluuttamasta Lehtosta koko käynnissä olleella sarjakaudella ja FRBSB sitoutuisi puolestaan lykkäämään kaikkia seuraamuksia, jotta yhteisöjen tuomioistuimelta voitaisiin pyytää ennakkoratkaisu.
- 18 Tässä tilanteessa Tribunal de première instance de Bruxelles on hyväksynyt BLB:n väliintulon ja päättänyt lykätä asian käsittelyä sekä esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko sellaiset urheiluliiton määräykset, joilla kielletään seuraa käyttämästä ottelussa pelaajaa, joka on palkattu tietyn päivämäärän jälkeen, Rooman sopi-

muksen (ja erityisesti sen 6, 48, 85 ja 86 artiklan) vastaisia, kun kysymys on ammattilaispelaajasta, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen, ja kun otetaan huomioon urheiluun liittyvät syyt, joihin urheiluliitot ovat vedonneet ja joiden mukaan tällaiset määräykset ovat tarpeen, jottei ottelujen luonne vääristyisi?”

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta vastata ennakkoratkaisukysymykseen ja kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

- 19 Aluksi on muistettava, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa 338/85, *Fratelli Pardini*, 21.4.1988 (Kok. 1988, s. 2041, 11 kohta) ja asiassa C-159/90, *Society for the Protection of Unborn Children Ireland*, 4.10.1991 antamissaan tuomioissa (Kok. 1991, s. I-4685, 12 kohta), kansallinen tuomioistuin voi saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi perustamissopimuksen 177 artiklassa määrätyn ennakkoratkaisumenettelyn mukaisesti ainoastaan silloin kun kansallisessa tuomioistuimessa on vireillä asia, jossa sen on annettava ratkaisu, jossa ennakkoratkaisu voidaan ottaa huomioon. Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ratkaista ennakkoratkaisupyyntöä, joka on esitetty silloin kun menettely ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on jo päättynyt.

- 20 Tämän oikeudenkäynnin osalta on todettava, että ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on asianosaisten tekemän sopimuksen olemassaolon todettuaan päättänyt esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen tekemättä asiassa muilta osin ratkaisua. Tästä seuraa, että kansallisen tuomioistuimen on annettava ratkaisu vielä *Castors Brainelle* määrättyjen seuraamusten lainmukaisuudesta yhteisön oikeuden kannalta ja sen mahdollisista seurauksista.

Siinä tilanteessa sen on annettava ratkaisu, jossa yhteisöjen tuomioistuimen antama tuomio on otettava huomioon. Näin ollen ei voida väittää, etteikö kyseisellä tuomioistuimella, joka antaa ratkaisun välimenettelyssä, olisi valtuuksia esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymystä ja etteikö yhteisöjen tuomioistuin olisi toimivaltainen vastaamaan siihen.

- 21 Italian hallitus ja komissio ovat väittäneet, ettei esitetty kysymys täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, koska ennakkoratkaisupyyntöön ei sisälly riittävää selvitystä pääasiaan liittyvästä lainsäädännöstä ja tosiseikoista.

- 22 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että koska ennakkoratkaisulla on pyrittävä antamaan kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen tulkinta yhteisön oikeudesta, kansallisen tuomioistuimen on määriteltävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiasiat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat. Nämä edellytykset koskevat erityisesti tiettyjä aloja, kuten kilpailua, joille on luonteenomaista tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen monimutkaisuus (ks. mm. yhdistetyt asiat C-320/90—C-322/90, *Telemarsicabruzzo* ym., tuomio 26.1.1993, Kok. 1993, s. I-393, 6 ja 7 kohta; asia C-67/96, *Albany*, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-5751, 39 kohta ja yhdistetyt asiat C-115/97—C-117/97, *Brentjens*, tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6025, 38 kohta).

- 23 Ennakkoratkaisupyyntöissä annetut tiedot eivät ole tarpeen ainoastaan sen vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin voi niiden perusteella antaa soveltamiskelpoisen vastauksen, vaan myös siksi, että jäsenvaltioiden hallituksilla ja tietyillä muilla osapuolilla on niiden perusteella mahdollisuus esittää huomautuksensa EY:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklan mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että kyseiset osapuolet voivat käyttää tätä mahdollisuutta, kun otetaan huomioon se, että mainitun määräyksen mukaan

ainoastaan ennakkoratkaisupyyntöt annetaan tiedoksi näille osapuolille (ks. mm. asia C-458/93, Saddik, määräys 23.3.1995, Kok. 1995, s. I-511, 13 kohta; em. asia Albany, tuomion 40 kohta ja asia Brentjens', tuomion 39 kohta).

- 24 Pääasian osalta ensinnäkin huomautuksista, joita asianosaiset, jäsenvaltioiden hallitukset ja komissio ovat esittäneet EY:n tuomioistuimen perussäännön kyseisen määräyksen mukaisesti, ilmenee, että ne ovat kyenneet ennakkoratkaisupyyntöön sisältyneiden tietojen perusteella ottamaan riittävästi kantaa yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyyn kysymykseen siltä osin kuin se koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä.
- 25 Vaikka Italian hallitus onkin katsonut, että se ei ole kyennyt kansallisen tuomioistuimen antamien tietojen perusteella ottamaan kantaa siihen, onko Lehosta pidettävä pääasian oikeudenkäynnissä perustamissopimuksen 48 artiklassa tarkoitettuna työntekijänä, on lisäksi korostettava, että tämä hallitus ja muut osapuolet ovat kyenneet esittämään huomautuksia kyseisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskeneiden toteamusten perusteella.
- 26 Lisäksi ennakkoratkaisupyyntöön sisältyneitä tietoja ovat täydentäneet kansallisen tuomioistuimen lähettämästä asiakirja-aineistosta ilmenevät seikat ja yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt kirjalliset huomautukset. Kaikki nämä tiedot, jotka sisältyvät suullista käsittelyä varten laadittuun kertomukseen, on toimitettu jäsenvaltioiden hallituksille ja muille osapuolille suullista käsittelyä varten, ja nämä osapuolet ovat voineet halutessaan täydentää huomautuksiaan suullisessa käsittelyssä (ks. myös vastaavasti em. asia Albany, tuomion 43 kohta ja asia Brentjens', tuomion 42 kohta).
- 27 Kansallisen tuomioistuimen toimittamat tiedot, täydennettyinä tarvittavilta osin edellä mainituilla seikoilla, antavat toisaalta yhteisöjen tuomioistuimelle riittävät

tiedot pääasian tosiseikoista ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä, jotta se voi tulkita kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta ja työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä käsiteltävän asian kohteena olevan tilanteen kannalta.

- 28 Sitä vastoin siltä osin kuin esitetty kysymys koskee yrityksiin sovellettavia kilpailusääntöjä, yhteisöjen tuomioistuin ei katso itsellään olevan riittävästi tietoja, jotta se voisi lausua siitä, miten relevantit markkinat olisi pääasiassa määriteltävä. Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin ei ilmaise myöskään selvästi sitä, minkälaiset yritykset toimivat näillä markkinoilla ja mikä on niiden lukumäärä. Yhteisöjen tuomioistuin ei myöskään voi kansallisen tuomioistuimen antamien tietojen perusteella antaa soveltamiskelpoista ratkaisua jäsenvaltioiden välisen vaihdannan olemassaolosta ja laajuudesta tai siitä, voivatko pelaajasiirtoja koskevat säännöt mahdollisesti vaikuttaa siihen.
- 29 On siis todettava, ettei ennakkoratkaisupyyntöön sisälly riittävästi tietoja, jotta se täyttäisi tämän tuomion 22 ja 23 kohdassa mainitut edellytykset kilpailusääntöjä koskevilta osin.
- 30 Edellä esitetyn perusteella yhteisöjen tuomioistuimen on vastattava esitettyyn kysymykseen siltä osin kuin se koskee kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta ja työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten tulkintaa. Kysymys on sitä vastoin jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee yrityksiin sovellettavien kilpailusääntöjen tulkintaa.

Pääasia

- 31 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymys on ymmärrettävä siten, että siinä tiedustellaan lähinnä sitä, onko se, että urheilujärjestöt soveltavat jäsenvaltioissa laadittuja sääntöjä, joissa kielletään koripalloseuraa käyttämästä kansallisen sarjan otteluissa muista jäsenvaltiosta lähtöisin olevia pelaajia pelaajasiirron tapahduttua tietyn päivämäärän jälkeen, ristiriidassa perustamissopimuksen 6 ja 48 artiklan kanssa.

Perustamissopimuksen soveltamisala

- 32 On aluksi muistutettava siitä, että urheilu kuuluu Euroopan yhteisön tavoitteet huomioon ottaen yhteisön oikeuden soveltamisalaan siltä osin, kuin toiminta on perustamissopimuksen 2 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 2 artikla) tarkoitettua taloudellista toimintaa (ks. asia 36/74, Walrave ja Koch, tuomio 12.12.1974, Kok. 1974, s. 1405, 4 kohta; Kok. Ep. II, s. 415 ja asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 73 kohta). Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimien on todennut, että urheilun sosiaalinen merkitys yhteisössä on suuri (ks. em. asia Bosman, tuomion 106 kohta).
- 33 Tätä oikeuskäytäntöä tukee lisäksi urheilua koskeva julistus nro 29, joka on Amsterdamin sopimuksen hyväksyneen konferenssin päätösasiakirjan liitteessä ja jossa korostetaan urheilun yhteiskunnallista merkitystä ja muun muassa kehoitetaan Euroopan unionin elimiä erityisesti kiinnittämään huomiota amatöö-

riurheilun erityispiirteisiin. Tämä julistus on erityisen yhdenmukainen kyseisen oikeuskäytännön kanssa niitä tilanteita koskevilta osin, joissa urheilu on taloudellista toimintaa.

- 34 On muistettava, että henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten vastaisena ei ole pidettävä sellaista sääntelyä tai käytäntöä, jolla suljetaan ulkomaalaiset pelaajat muista kuin taloudellisista syistä tiettyjen otteluiden ulkopuolelle näiden otteluiden erityisluonteen ja erityisolosuhteiden vuoksi, jolloin kysymys on siis yksinomaan urheilusta sellaisenaan, esimerkiksi eri maiden maajoukkueiden välisissä otteluissa. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin korostanut, että perustamissopimuksen soveltamisalaa ei voida rajoittaa enempää kuin rajoituksen varsinainen tarkoitus edellyttää eikä rajoitukseen voida vedota tietyn urheilutoiminnan sulkemiseksi kokonaisuudessaan perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle (asia 13/76, Donà, tuomio 14.7.1976, Kok. 1976, s. 1333, 14 ja 15 kohta ja em. asia Bosman, tuomion 76 ja 127 kohta).
- 35 Pääasian kohteena olevien sääntöjen luonteesta todettakoon edellä mainitussa asiassa Walrave ja Koch annetun tuomion 17 ja 18 kohdasta ja asiassa Bosman annetun tuomion 82 ja 83 kohdasta ilmenevän, että henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja palvelujen vapaata tarjontaa koskevia yhteisön sääntöjä ei sovelleta pelkästään viranomaisten toimintaan, vaan myös muunlaisiin sääntelyihin, joiden tarkoituksena on säännellä kollektiivisesti palkkatyötä ja palvelujen tarjoamista. Henkilöiden vapaan liikkuvuuden ja palvelujen tarjonnan vapauden rajoitusten poistaminen jäsenvaltioiden väliltä vaarantuisi, jos viranomaisperäisten esteiden poistamisen vaikutus voitaisiin tehdä tyhjäksi rajoituksilla, jotka perustuvat yksityisoikeudellisten yhdistysten ja yhteenliittymien oikeudellisen itsemääräämisvallan käyttöön.
- 36 Näin ollen perustamissopimusta ja etenkin sen 6 ja 48 artiklaa on sovellettava urheiluun ja urheilujärjestöissä laadittuihin, pääasian kohteena olevien kaltaisiin sääntöihin.

Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltä koskeva periaate

- 37 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 6 artiklaa, joka sisältää yleisen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen, sovelletaan itsenäisesti ainoastaan sellaisissa yhteisön oikeudessa säännellyissä tilanteissa, joita varten perustamissopimuksessa ei ole erityisiä syrjinnän kieltäviä sääntöjä (ks. mm. asia C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, tuomio 10.12.1991, Kok. 1991, s. I-5889, 11 kohta ja asia C-379/92, *Peralta*, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. I-3453, 18 kohta).
- 38 Tämä periaate on pantu palkkatyöntekijöiden osalta täytäntöön ja konkretisoitu perustamissopimuksen 48 artiklassa.

Taloudellisen toiminnan olemassaolo ja Lehtosen työntekijäasema

- 39 Edellä esitetyn ja yhteisöjen tuomioistuimessa esitettyjen lausumien perusteella on selvittävää se, harjoittaako Lehtosen kaltainen koripalloilija perustamissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua taloudellista toimintaa, ja erityisesti se, voidaanko häntä pitää perustamissopimuksen 48 artiklassa tarkoitettuna työntekijänä.
- 40 Sen yhteistyön yhteydessä, joka ennakkoratkaisumenettelyllä on luotu kansallisen tuomioistuimen ja yhteisöjen tuomioistuimen välille, ensiksi mainitun tuomioistuimen asiana on todeta asiaan liittyvät tosiseikat ja arvioida niitä (ks. mm. asia 139/85, *Kempf*, tuomio 3.6.1986, Kok. 1986, s. 1741, 12 kohta) ja yhtei-

söjen tuomioistuimen on annettava kansalliselle tuomioistuimelle sellaiset tulokinnan osatekijät, joita se tarvitsee voidakseen ratkaista asian (asia C-332/88, Alimenta, tuomio 22.5.1990, Kok. 1990, s. I-2077, 9 kohta).

- 41 Tältä osin on aluksi muistutettava siitä, että ennakkoratkaisupyyntöissä Lehtosta pidetään ammattilaiskoripalloilijana. Lehtonen ja Castors Braine ovat esittäneet yhteisöjen tuomioistuimelle tämän tuomion 12 kohdassa mainitun työsopimuksen, jonka mukaan Lehtoselle piti maksaa kiinteää kuukausipalkkaa ja bonuksia.
- 42 Perustamissopimuksen 2 ja 48 artiklassa tarkoitetuista taloudellisen toiminnan ja työntekijän käsitteistä on seuraavaksi todettava, että näillä käsitteillä määritellään yhden perustamissopimuksessa taatun perusvapauden soveltamisala ja että niitä ei näin ollen voida tulkita suppeasti (ks. vastaavasti asia 53/81, Levin, tuomio 23.3.1982, Kok. 1982, s. 1035, 13 kohta).
- 43 Erityisesti ensin mainitun käsitteen osalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä (em. asia Donà, tuomion 12 kohta ja asia 196/87, Steymann, tuomio 5.10.1988, Kok. 1988, s. 6159, 10 kohta) ilmenee, että palkkatyön tekemistä tai palvelujen tarjoamista maksua vastaan on pidettävä perustamissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuna taloudellisena toimintana.
- 44 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut muun muassa edellä mainitussa asiassa Levin antamansa tuomion 17 kohdassa ja asiassa Steymann antamansa tuomion 13 kohdassa, työnteon on oltava todellista ja aitoa eikä niin vähäistä, että sitä voidaan pitää täysin toisarvoisena ja epäoleellisena.
- 45 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan työntekijän käsitettä ei voida tulkita eri tavalla eri jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä, vaan tulkinnan on oltava kaikkialla yhteisössä samanlainen. Tämä käsite on määri-

teltävä niiden objektiivisten perusteiden mukaan, jotka kysymyksessä olevien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet huomioon ottaen ovat luonteenomaisia työsuhteelle. Työsuhteen olennainen ominaispiirre on kuitenkin se, että henkilö tekee toiselle tämän johdon alaisena tietyn ajan työtä, josta hän saa vastikkeena palkkaa (ks. mm. asia 66/85, Lawrie-Blum, tuomio 3.7.1986, Kok. 1986, s. 2121, 16 ja 17 kohta).

- 46 Ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen toteamista tosiseikoista sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että Lehtonen oli tehnyt työsopimuksen toisessa jäsenvaltiossa toimivan seuran kanssa tehdäkseen palkkatyötä tämän toisen valtion alueella. Kuten pääasian kantaja on perustellusti esittänyt, hän oli siten hakenut tosiasiallisesti tarjottua työtä perustamissopimuksen 48 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoitusten olemassaolo

- 47 Koska Lehtosen kaltaista koripalloilijaa on pidettävä perustamissopimuksen 48 artiklassa tarkoitettuna työntekijänä, on tutkittava, rajoitetaanko tämän tuomion 6 ja 9—11 kohdassa tarkoitetuilla siirtomääräajoilla kyseisen määräyksen vastaisesti työntekijöiden vapaata liikkuvuutta.
- 48 Tältä osin on todettava, että toisesta belgialaisesta koripalloseurasta lähtöisin oleviin pelaajiin sovelletaan tiukempia siirtomääräaikoja.
- 49 Näillä säännöillä rajoitetaan kuitenkin sellaisten pelaajien vapaata liikkuvuutta, jotka haluavat työskennellä toisessa jäsenvaltiossa, koska säännöillä estetään belgialaisseuroja käyttämästä sarjaotteluissa muista jäsenvaltioista lähtöisin ole-

via koripalloilijoita, jos heidät on värvätty tietyn päivämäärän jälkeen. Näin ollen näillä säännöillä rajoitetaan työntekijöiden vapaata liikkuvuutta (ks. vastaavasti em. asia Bosman, tuomion 99 ja 100 kohta).

- 50 Sillä seikalla ei ole merkitystä, että nämä säännöt eivät koske kyseisten pelaajien työhön ottamista, jota ei ole rajoitettu, vaan seurojen mahdollisuutta käyttää näitä pelaajia virallisissa otteluissa. Koska näihin otteluihin osallistuminen on ammattilaispelaajan toiminnan olennainen tarkoitus, on ilmeistä, että säännöllä, jolla rajoitetaan otteluihin osallistumista, rajoitetaan myös kyseisen pelaajan mahdollisuuksia työn saantiin (ks. em. asia Bosman, tuomion 120 kohta).

Onko rajoitus perusteltavissa?

- 51 Koska työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoituksen olemassaolo on näin ollen näytetty toteen, on selvítettävä, voidaanko sen katsoa olevan objektiivisesti perusteltavissa.
- 52 FRBSB ja BLB sekä kaikki yhteisöjen tuomioistuimessa huomautuksiaan esittäneet hallitukset väittävät, että siirtomääraaikoja koskevat säännöt ovat perusteltavissa muista kuin taloudellisesta syistä, jolloin on kysymys yksinomaan urheilusta sellaisenaan.
- 53 Tältä osin on todettava, että pelaajasiirtoja koskevien määräaikojen asettaminen saattaa palvella tavoitetta varmistaa ottelujen normaali eteneminen.

- 54 Määräaikojen päätyttyä tehdyt siirrot saattaisivat näet muuttaa tuntuvasti kulloisenkin joukkueen urheilullista painoarvoa sarjakauden aikana, jolloin eri joukkueiden sarjakauden aikana keskenään pelaamien otteluiden tulosten vertailukelpoisuus ja näin ollen sarjakauden normaali eteneminen kokonaisuutena vaarantuisi.
- 55 Tällainen vaara on erityisen ilmeinen sellaisessa ottelussa, joka käydään Belgian ensimmäisen koripallodivisioonan sarjasääntöjen mukaan. Play off -otteluihin hyväksytyillä tai putoamisotteluihin joutuneilla joukkueilla olisi näet mahdollisuus turvautua määräaikojen jälkeen tehtyihin siirtoihin vahvistaakseen joukkuettaan sarjan viimeistä vaihetta varten ja jopa tilanteessa, jossa on jäljellä vain yksi ratkaiseva ottelu.
- 56 Urheiluliittojen toteuttamat toimenpiteet ottelujen asianmukaisen kulun varmistamiseksi eivät kuitenkaan saa olla laajempia, kuin on tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi (ks. em. asia Bosman, tuomion 104 kohta).
- 57 Pääasian osalta siirtomääräaikoja koskevista säännöistä ilmenee, että Euroopan alueeseen kuulumattomasta liitosta lähtöisin olevia pelaajia koskee takaraja 31.3. eikä 28.2., jota sovelletaan ainoastaan jäsenvaltioiden liitot käsittävään Euroopan alueeseen kuuluvasta liitosta lähtöisin oleviin pelaajiin.
- 58 Ensi arviolta tällaisen sääntelyn on katsottava olevan laajempi kuin on tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi. Asiakirja-aineistoon toimitetuista asiakirjoista ei näet ilmene, että Euroopan alueeseen kuuluvasta liitosta lähtöisin olevan pelaajan siirto 28.2. ja 31.3. välisenä aikana vaarantaisi enemmän sarjakauden normaalia etenemistä kuin saman ajanjakson aikana tapahtunut kyseiseen alueeseen kuulumattomasta liitosta lähtöisin olevan pelaajan siirto.

- 59 On kuitenkin kansallisen tuomioistuimen asiana selvittää, onko erilainen kohtelu perusteltua objektiivisista syistä, joissa on kysymys yksinomaan urheilusta sellaisenaan tai jotka johtuvat eroista, joita on Euroopan alueeseen kuuluvista liitoista lähtöisin olevien pelaajien ja kyseiseen alueeseen kuulumattomista liitoista lähtöisin olevien pelaajien tilanteiden välillä.
- 60 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen, sellaisena kuin se on uudelleenmuotoiltuna, on vastattava, että se, että urheilujärjestöt soveltavat jäsenvaltioissa laadittuja sääntöjä, joissa kielletään koripalloseuraa käyttämästä kansallisen sarjan otteluissa muista jäsenvaltioista lähtöisin olevia pelaajia pelaajasiirron tapahduttua tietyn päivämäärän jälkeen, on ristiriidassa perustamissopimuksen 48 artiklan kanssa, jos tämä päivämäärä on aikaisempi kuin päivämäärä, jota sovelletaan tietyistä kolmansista maista lähtöisin olevien pelaajien siirtoihin, ellei tällainen kohtelun erilaisuus ole perusteltua objektiivisista syistä, joissa on kysymys yksinomaan urheilusta sellaisenaan tai jotka johtuvat eroista, joita on Euroopan alueeseen kuuluvista liitoista lähtöisin olevien pelaajien ja kyseiseen alueeseen kuulumattomista liitoista lähtöisin olevien pelaajien tilanteiden välillä.

Oikeudenkäyntikulut

- 61 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Italian ja Itävallan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Tribunal de première instance de Bruxellesin 23.4.1996 esittämän kysymyksen seuraavasti:

Se, että urheilujärjestöt soveltavat jäsenvaltiossa laadittuja sääntöjä, joissa kielletään koripalloseuraa käyttämästä kansallisen sarjan otteluissa muista jäsenvaltioista lähtöisin olevia pelaajia pelaajasiirron tapahduttua tietyn päivämäärän jälkeen, on ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan (josta on muuttettuna tullut EY 39 artikla) kanssa, jos tämä päivämäärä on aikaisempi kuin päivämäärä, jota sovelletaan tietyistä kolmansista maista lähtöisin olevien pelaajien siirtoihin, ellei tällainen kohtelun erilaisuus ole perusteltua objektiivisista syistä, joissa on kysymys yksinomaan urheilusta sellaisenaan tai jotka johtuvat eroista, joita on Euroopan alueeseen kuuluvista liitoista lähtöisin olevien pelaajien ja kyseiseen alueeseen kuulumattomista liitoista lähtöisin olevien pelaajien tilanteiden välillä.

Schintgen

Hirsch

Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä huhtikuuta 2000.

R. Grass

J. C. Moitinho de Almeida

kirjaaja

kuudennen jaoston puheenjohtaja